Stichting Wereldvrouwenhuis Mariam van Nijmegen

Nijmegen, 17 november 2026

Geachte heer Van den Brink,

Namens de Stichting Wereldvrouwenhuis Mariam van Nijmegen dienen wij een zienswijze in op het voorliggende wetsvoorstel Wet strafbaarstelling terugkeerfrustreerders. Het Wereldvrouwenhuis bestaat sinds 2012. Wij richten ons op ongedocumenteerde vrouwen, vaak afgewezen asielzoekers, die geen recht meer hebben op overheidsvoorzieningen. Het voorliggende wetsvoorstel zal grote negatieve impact hebben op het dagelijks leven van onze bewoonsters en op ons werk.

Wat doet het Wereldvrouwenhuis?
Wij bieden opvang en begeleiding aan gemiddeld vijftien vrouwen per jaar. Vrouwen mogen een half jaar bij ons verblijven. Gedurende dit half jaar hebben onze vrouwen een vast woonadres, waar zij tot rust kunnen komen en zich weer veilig kunnen voelen. De meeste vrouwen die wij opvangen zijn ernstig getraumatiseerd. Een veilige haven van een half jaar is essentieel voor een eerste herstel, van waaruit zij weer verder kunnen nadenken over en werken aan hun toekomst.

Op korte termijn streven wij naar versterking van zelfvertrouwen, zelfredzaamheid en regie voeren over je eigen leven. Dit doen wij door bewoonsters een weekprogramma te bieden met diverse activiteiten, volledig vormgegeven door vrijwilligers. Op langere termijn streven wij naar een bestendige toekomst voor onze bewoonsters. Uit onze cijfers blijkt dat bijna de helft van onze bewoonsters (45%) alsnog een verblijfsvergunning verkrijgt, vaak nadat wij een herhaalde asielprocedure hebben opgestart.

Wij doen ons werk in goede samenwerking met de gemeente, die er belang bij heeft dat deze vrouwen niet op straat leven in mensonterende omstandigheden, met alle risico's op misbruik, uitbuiting en criminaliteit van dien.

Negatieve impact van het wetsvoorstel
De invoering van het wetsvoorstel Wet strafbaarstelling terugkeerfrustreerders heeft negatieve en kwalijke gevolgen voor onze vrouwen en ons werk. In aanloop naar de indiening van dit wetsvoorstel leek de minister zijn pijlen te richten op een kleine,

Contactadres: Driehuizerweg 342, 6525 PN Nijmegen | t: 06-45588555
info@wereldvrouwenhuis.nl | www.wereldvrouwenhuis.nl
Rekeningnummer: NL77INGB0006279869 | ANBI | KVK 56257767

overzichtelijke groep, die stelselmatig pogingen om terugkeer mogelijk te maken, frustreerde. Wij dachten dat onze vrouwen niet onder deze categorie zouden vallen. Maar nu wij het wetsvoorstel lezen, slaat ons de schrik om het hart. In het voorliggende wetsvoorstel worden algemene termen gebruikt, die heel breed geïnterpreteerd kunnen worden en daarmee ook van toepassing kunnen zijn op onze vrouwen. Er lijkt daarmee een grote discrepantie te bestaan tussen de geest van de wet (woorden van de minister) en de letterlijke tekst van het conceptwetsvoorstel.

Want hoe moeten we de termen 'ontwijken' en 'belemmeren' begrijpen? Is één keer niet op een gesprek komen bij de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) een reden om iemand op te pakken en in vreemdelingendetentie te plaatsen? Het feit dat je in de illegaliteit leeft, is dat op zich al een strafbaar feit (ontwijken) om in vreemdelingendetentie terecht te komen? Dit wetsvoorstel leidt tot angst en grote onzekerheid. Onze vrouwen zullen nog meer onzichtbaar willen zijn.

Het wetsvoorstel raakt ook onze vrijwilligers. Ook zij zullen niet zonder zorgen hun werk doen, want werken zij dan niet mee aan ontwijken van terugkeer als zij vrouwen helpen te overleven in de illegaliteit? Kunnen we nog wel contact opnemen met de wijkagent, of brengen we diegene dan in een moeilijk parket? En werkt een huisarts die zorg verleent niet ook indirect hieraan mee? Met andere woorden, dit wetsvoorstel schuurt heel dicht aan tegen de strafbaarstelling van illegaliteit, waarvan de meerderheid in de Tweede Kamer heeft besloten dat niet te accepteren.

Niet terugkeren staat niet gelijk aan terugkeer frustreren
Terugkeren naar het land van herkomst is voor veel van onze vrouwen zeer complex en kan niet gelijk worden gesteld aan terugkeer frustreren. Op het moment dat vrouwen hun land van herkomst verlaten, kunnen zij vaak al niet meer terug. De ervaring leert dat vrouwen die toch terugkeren vaak terecht komen in de prostitutie in een van de grotere steden van het land, omdat ze verstoten zijn door familie en hun vroegere netwerk. In het wetsvoorstel wordt geen enkele ruimte geboden om de menselijke maat mee te wegen in de beoordeling van mogelijk ontwijkend gedrag bij terugkeer. Wij pleiten ervoor om dergelijk maatwerk mogelijk te maken bij de beoordeling.

Ook lukt het niet altijd om terug te keren, zelfs als vrouwen aangeven actief mee te willen werken aan terugkeer. Zo bieden wij sinds 2012 opvang en begeleiding aan een bijna 80-jarige vrouw die sinds 2004 in Nederland is. Haar asielverzoek werd afgewezen en de DT&V doet al jaren pogingen om haar terug te laten keren, met actieve medewerking van mevrouw en met actieve medewerking van onze organisatie. Zij is

meerdere keren gepresenteerd aan de diverse ambassades, maar iedere keer volgt er een negatief besluit. Het lukt mevrouw niet de uitreisdocumenten te verkrijgen om een terugkeer mogelijk te maken. In 2025 heeft de rechtbank te Den Haag vastgesteld dat mevrouw staatloos is, na 22 jaar vol onzekerheid, onrust, onmacht, depressies, moedeloosheid en afnemende gezondheid dientengevolge. In dit wetsvoorstel blijft onduidelijk hoe in de toekomst omgegaan wordt in een dergelijke situatie van medewerking door de afgewezen vluchteling tegenover onwilligheid bij andere partijen om de vereiste uitreispapieren te verstrekken, met alle negatieve gevolgen voor de betrokken vluchteling.

Aanpassingen zijn noodzakelijk
Het is noodzakelijk om het voorliggende wetsvoorstel op enkele punten aan te passen, zodat het geen onnodige en onbedoelde negatieve effecten heeft voor mensen zonder verblijfsrecht in Nederland. Wij vragen de minister de definitie van terugkeerfrustreerders nauwer te omschrijven. Deze omschrijving moet aansluiten bij het eerder door de minister genoemde geringe aantal personen dat als terugkeerfrustreerder kan worden aangemerkt. De nu voorgestelde omschrijving is veel te ruim en omvat eigenlijk iedereen die niet terugkeert. Verder vragen wij de regering om duidelijk te maken hoe kan worden voorkomen dat mensen worden vervolgd voor omstandigheden waarop zij geen of nauwelijks invloed hebben, zoals wij hebben aangegeven in de casus hierboven beschreven.

Mocht de wet in deze vorm worden aangenomen, dan vrezen wij dat de dreiging van strafrechtelijke vervolging de onzekerheid en kwetsbaarheid van mensen zonder verblijfsrecht zal vergroten. Ook het belangrijke werk wat onze vrijwilligers doen wordt hierdoor geraakt. De groep die nu niet in beeld is, zal alleen maar groter worden. Door dit wetsvoorstel ontstaan mogelijk situaties van opeenstapeling van detentie zonder enig perspectief voor de betrokken vluchteling, met alle mensonterende gevolgen van dien. Wij vragen de minister om onze ervaringen en de mogelijke gevolgen voor mensen zonder verblijfsrecht, mee te wegen en het voorliggende wetsvoorstel aan te passen.

Met vriendelijke groet,
Het bestuur van Stichting Wereldvrouwenhuis Mariam van Nijmegen